

PAPER DETAILS

TITLE: Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersi Motivasyon Düzeylerinin ve Motivasyon Tiplerinin Belirlenmesi

AUTHORS: Emrullah YILMAZ

PAGES: 130-139

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2160895>

Determining the Motivation Levels and Motivation Types of High School Students in English Classes¹

Emrullah YILMAZ²

Received: 03 December 2013, Accepted: 12 December 2013

ABSTRACT

Failure in the teaching of English, which is an important factor for a successful career, is one of the main problems of the current education system in Turkey. One of the major factors affecting the learning of English is motivation towards learning English. Therefore, motivation levels and motivation types of high school students in English classes in Bartın were determined in this study. Survey Design was used in the study to collect data. A questionnaire was applied to 323 high school students (159 female, 164 male) in 18 state high schools in Bartın. According to the results of the study, it was concluded that the motivation levels of students were adequate, female students had a higher level of motivation compared to male ones and motivation partly differed in accordance with the school type. Another finding of the study was that instrumental motivation was favoured more than integrative motivation by students.

Keywords: Motivation, Motivation Type, Achievement, School Type.

EXTENDED ABSTRACT

It is an undeniable fact that speaking a foreign language is of crucial importance in today's globalizing world. English is taught in both state schools and private schools from primary school to universities. However, there have been some problems in learning and teaching of English in Turkey for a long time (Acat and Demiral, 2002; Çelebi, 2006). The main problem is that majority of students cannot learn English (Atay, 2004; Çelebi, 2006) even though they learn it for a long time.

One of the reasons of this is inadequate motivation (AcatveDemiral, 2002; Atay, 2004) because motivation is an important construct that should be taken into consideration in learning a foreign language (Corder, 1981; Gardner, 1985; Spolsky, 1989; Acat and Demiral, 2002; Açıkgöz, 2003). Gardner and Lambert (1972) launched the study of motivation in foreign and second language learning. Motivation is the energizing power that every living organism has (Rivers, 1984). Following the study of Gardner and Lambert in 1972, a number of researchers have studied the concept of motivation in foreign and second language learning (Mc Donough, 1981; Gardner, 1985; Kennedy, 1996; Lier, 1996; Taşpınar, 2004; Csizer and Dörnyei, 2005) and almost all of them have attracted attention to the importance of motivation in learning a foreign language. In these studies, positive correlations were found between motivation and achievement, attendance and in-class participation.

In addition to the definition and importance of motivation in foreign and second language learning, Gardner and Lambert (1972) mentioned two types of motivation in language learning. Integrative motivation is learning a foreign language due to a positive attitude towards the target language community and desire to interact with and even become a part of them (Dörnyei, 2001). On the other hand, instrumental motivation means a desire to learn a foreign language due to "pragmatic benefits and interests such as advancing in one's career and getting a high income" (Atay, 2004:100).

¹Some parts of this article is derived from a master thesis and it is presented in "Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi" (22-23 November 2007).

²Instructor, Bartın University, Department of Foreign Language, emrullahyilmaz@bartin.edu.tr

The method used in the study is survey design (Karasar, 2005). The population of the study consisted of 323 students (159 female, 164 male) attending to 18 state high schools in the years 2005-2006 second term and 2006-2007 first term in the province of Bartın.

Data Collection: The data used in the study were obtained through a questionnaire, most of the items of which were adapted from Gardner's (1985) Attitude Motivation Test Battery. The questionnaire consisted of two parts; first part including demographic information, second part including five point Likert items to determine the motivation level and motivation type of students. The pilot test of the questionnaire was done in Kumluca Multi Program High School on 68 students and the Cronbach's Alpha reliability coefficient of the questionnaire was 0.895.

Analysis and Interpretation of Data: SPSS 13 statistical package program was used to analyse the data and the Likert items were graded from positive to negative as 5,4,3,2,1. One-way Anova was used to spot the differences in motivation levels of students and Dunnett's C to perform the multiple comparison of mean scores.

Motivation Levels of Students: The mean motivation score of students measured in the first 14 items of the questionnaire was relatively high with 3,91 out of 5.0. The relative order of the scores of sub-factors of motivation were as follows: Attitude Toward Learning a Foreign Language 4,34; Desire to Learn a Foreign Language 3,54 and Motivational Intensity 3,76.

Motivation Scores of Students According to the Types of Schools: According to the findings, it was concluded that there was a significant difference among the motivation scores of students in 99% confidence interval in terms of types of schools they attend and the first three schools having the highest motivation scores were Girls Vocational High School(63,80), Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High School (60,10) and Anatolian High School (58,86) relatively. The remaining schools had significant differences in terms of motivation scores with the first two schools.

The Difference in motivation Scores in Terms of Gender: It was found out that the motivation scores of students differed significantly in 99% confidence interval with respect to gender. Girls had higher motivation scores than boys did.

The Correlation Between Students' Motivation Scores and Their Academic Achievement: When the data were analysed, it was discovered that there was a high positive correlation between students' motivation scores and achievement in one school, there was a medium positive correlation in 13 schools and finally there was a low positive correlation in four schools.

Motivation Types of Students: Comparing the results, it was concluded that students favour instrumental motivation (= 14,59 out of 20) more than integrative motivation (= 9,26 out of 15).

In the study, it is found out that students' motivation scores are relatively high with 54,77 out of 70 and this finding is supported by that of Kennedy (1996). Another finding of the study is that students' motivation scores differ significantly with respect to the type of school. In addition, girls have significantly higher motivation scores compared to boys. In 14 schools out of 18, there is a high or medium positive correlation between motivation scores and academic achievement and this is supported by Gardner and Lambert (1972) and Kennedy (1996). the final finding reached in the study is that students favour instrumental motivation more than integrative motivation and this finding is similar to those of Gardner and Lambert (1972), Acat and Demiral (2002), Dörnyei (1990) and Lukmani (1972).

Motivation scores of student are relatively high and there is a positive correlation between motivation and academic achievement. Therefore, motivation should be assigned importance while designing the curriculum of foreign language classes. Moreover, it should be kept in mind that gender differences and school type affect motivation. Since instrumental motivation is favoured more, the pragmatic benefits of learning a foreign language should be emphasized more often. All the above factors should be taken into consideration to have more fruitful foreign language classes.

Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersi Motivasyon Düzeylerinin ve Motivasyon Tiplerinin Belirlenmesi¹

Emrullah YILMAZ²

Başvuru Tarihi: 03 Aralık 2013, **Kabul Tarihi:** 12 Aralık 2013

ÖZET

Başarılı bir kariyer için önemli bir faktör olan İngilizce öğrenimindeki başarısızlık günümüz eğitim sisteminin önemli sorunlarından birisidir. İngilizce öğrenimini etkileyen en önemli faktörlerin başında da İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyon gelmektedir. Bu nedenle bu araştırmada, Bartın ilinde öğrenim gören lise öğrencilerinin İngilizce derslerindeki motivasyon düzeyleri ve motivasyon tipleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak Tarama Modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda Bartın ilindeki 18 resmi lise kurumuna devam eden öğrencilerden 323 öğrenciye (159 kız, 164 erkek) anket uygulanmıştır. Çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin motivasyon düzeylerinin yeterli olduğu, kız öğrencilerin İngilizce öğrenme motivasyonunun erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve motivasyonun okul türlerine göre kısmen farklılık gösterdiği görülmüştür. Çalışmanın diğer bir bulgusu ise araçsal motivasyonun, bütünsel motivasyona oranla daha çok tercih edildiğidir.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Motivasyon Tipi, Başarı, Okul Tipi.

1. Giriş

Yabancı dil, özellikle de İngilizce günümüzde başarılı bir kariyer hedefleyen her bireyin sahip olmak zorunda olduğu niteliklerin başında gelmektedir. Ülkemizde ne yazık ki İngilizce öğrenimi ve öğretiminde uzun yıllardır sorunlar yaşanmaktadır (Acat ve Demiral, 2002; Çelebi, 2006). Öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversiteye başlamalarına hatta üniversiteden mezun olmalarına rağmen İngilizceyi etkili bir şekilde kullanamamaktadırlar. Ortaöğretim kurumları da bu başarısızlıkta pay sahibidirler. Ortaöğretimde, Anadolu Liseleri ve Süper Liseler gibi yabancı dil eğitime ağırlık veren birkaç lise tipi dışında genel olarak öğrenciler yeterli düzeyde İngilizce öğrenememektedirler (Atay, 2004; Çelebi, 2006).

İngilizce eğitiminde sorun yaşanmasının pek çok nedeni vardır. Bunların en başta gelenlerinden biri öğrencilerin “her yaşayan varlığın sahip olduğu enerjiyi veren güç” olan (Rivers, 1984) motivasyonlarındaki yetersizliktir (Acat ve Demiral, 2002; Atay, 2004). Çünkü motivasyon genel olarak öğrenmede ve özel olarak yabancı dil öğreniminde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktördür (Corder, 1981; Gardner, 1985; Spolsky, 1989; Acat ve Demiral, 2002; Açıkgoz, 2003). Bu nedenle, Gardner ve Lambert (1972:1) “aynı fırsatlar verildiği halde neden bazı öğrenciler hızlı ve başarılı bir şekilde yabancı dil öğreniyorken diğerleri başarısız oluyor?” sorusuna cevap aramışlar ve yabancı dil eğitiminde motivasyonun önemini ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışmanın sonuçları bilim dünyasının da dikkatini çekmiş ve bu tarihten sonra eğitim bilimciler yabancı dil öğreniminde motivasyonu konu edinen birçok çalışmaya imza atmışlardır (McDonough, 1981; Gardner, 1985; Kennedy, 1996; Lier, 1996; Taşpınar, 2004; Csizer ve Dörnyei, 2005).

Gardner ve Lambert (1972) uygulama yaptıkları ülkelerde öğrencilere kendi cevaplayacakları likert tipi ölçekler vermiş ve anketlerden elde edilen puanlarla başarı testinden alınan puanları karşılaştırmışlardır. Sonuçta, uygulamanın yapıldığı her üç ülkede de motivasyonla başarı arasında anlamlı bir korelasyon ortaya çıkmıştır. McDonough (1981) İngilizce öğretmenlerinin, dil öğrenmede öğrenci motivasyonunun öğrencilerin başarıları ya da başarısızlıkları üzerinde önemli etkiye sahip faktörlerden birisi olduğunu ifade ettiklerini dile getirirken, Lier (1996) daha da ileri giderek motivasyonun “dil öğreniminin merkezi” (s.107) olduğunu söylemiştir. Diğer bir çalışmada Gardner (1985) yüksek motivasyona sahip öğrencilerin derse devamının ve derse katılımının diğerlerine oranla daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Kennedy (1996), özel bir lisedeki bir sınıf üzerinde iki dönem

¹Bu makalenin bir bölümü yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Ayrıca “Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresinde” bildiri olarak sunulmuştur (22-23 Kasım 2007).

²Öğretim Görevlisi, Bartın Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, emrullahyilmaz@bartin.edu.tr

boyunca çalışmış ve öğrencilerin motivasyonunu Gardner'ın Tutum/Motivasyon Test Havuzu'ndaki sorularından uyarlamalar yapmak suretiyle ölçmüş ve öğrencilerin yüksek motivasyon düzeyine (60 puan üzerinden 52,45 puan) sahip oldukları anlaşılmıştır. Csizer ve Dörnyei (2005) ise yaptıkları çalışmada motivasyonun akademik öğrenmede önemli bir rol oynadığını ve ikinci bir dil öğrenme sürecinde de bu rolün geçerli olduğunu söylemişlerdir. Ülkemizde Kaya (1995) ve Taşpınar (2004) tarafından yapılan farklı çalışmalarda motivasyonla akademik başarı ve derse katılım arasında pozitif korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır.

Özellikle Gardner ve Lambert (1972) tarafından yapılan araştırmalar sonucunda motivasyon, ikinci dil veya yabancı dil öğrenme amaçlarına göre Bütünleşmeci (Integrative) ve Araçsal (Instrumental) Motivasyon olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bütünleşmeci motivasyon "öğrenilecek dili konuşan topluma yönelik olumlu bir yaklaşım ve o toplumun bireyleriyle etkileşimde bulunma hatta onlara benzeme isteği" (Dörnyei, 2001:49) olarak ifade edilirken araçsal motivasyon ise "bireyin dili, kariyerinde ilerleme, yüksek gelir elde etme gibi, pragmatik yarar ve çıkarlar için öğrenmek istemesidir" (Atay, 2004:100). Dil öğrenimi söz konusu olduğunda çoğunlukla bu sınıflama kullanıldığından (Gardner ve Lambert, 1972; ; Lamb, 2004; Damavand, 2012) bu çalışmada da bu sınıflama esas alınmıştır.

Literatür incelendiğinde uluslararası pek çok çalışma öğrencilerin İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyonlarını ve motivasyon tiplerini araştırmasına rağmen (Gardner ve Lambert, 1972; Gardner, 1985; Dörnyei, 1990; Shaaban ve Ghaith, 2000; Csizer ve Dörnyei, 2005; Damavand, 2012; Lee, 2012) ülkemizde bu alana yönelik çok az çalışma olduğu görülmektedir (Kaya, 1995; Kennedy, 1996; Acat ve Demiral, 2002; Atay, 2004; Taşpınar, 2004). Bu nedenle bu çalışmada, Bartın ilinde öğrenim gören orta öğretim öğrencilerinin motivasyon tipleri ve motivasyon düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre İngilizce derslerini daha verimli hale getirebilmek için öneriler sunulmuştur

2. Yöntem

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak Tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2005). Tarama modeli ile yürütülen bu çalışmada veriler, anket yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmanın evrenini 2005-2006 eğitim öğretim yılı ikinci dönem ve 2006-2007 eğitim öğretim yılı birinci döneminde Bartın ilinde bulunan 23 resmi liseden 18ine devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Toplam 7053 öğrenciden rastgele örneklem yoluyla 323 öğrenci (159 kız, 164 erkek) seçilmiş ve bu öğrenciler çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla kaynak taraması yoluyla elde edilen bilgilerden bir anket formu hazırlanmıştır. Anketin hazırlanması esnasında Gardner (1985) tarafından Kanada'da Fransızca öğrenenlerin motivasyonları hakkında bilgi edinmek amacıyla geliştirilen Tutum Motivasyon Test Havuzu (Attitude / Motivation Test Battery) başlıklı ölçek esas alınmıştır. Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik bilgileri, ikinci bölüm de ise öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve hangi motivasyon tipine sahip oldukları beşli derecelendirme sorularıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin motivasyon düzeylerinin ölçüldüğü bölüm 14 maddeden, motivasyon tiplerinin belirlendiği bölüm ise 7 maddeden oluşmaktadır. Anketteki sorulardan dördü yönlendirme olmaması ve öğrencilerin daha objektif cevap verebilmelerini kolaylaştırmak için olumsuz ifadeler (değildir, konuşmam, anlayamıyorum vb.) kullanılarak yazılmıştır. Anketin pilot uygulaması Kumluca Çok Programlı Lisesinde öğrenim gören 68 öğrenciye uygulanmıştır. Anketin çalışma sonunda Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı 0.90 olarak bulunmuştur.

2.2. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Toplanan veriler SPSS 13.0 İstatistik Paket Programı ile değerlendirilmiştir. Veriler bilgisayara girilirken okul adları ve okul türleri (Anadolu Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi vb.) ile beraber girilmiştir. Seçeneklerin puanlanmasında en olumludan en olumsuza doğru 5, 4, 3, 2, 1 değerleri atanmıştır. Öğrenci motivasyonları arasındaki farklar bulunurken SPSS programı yardımıyla tek faktörlü varyans analizi (One-way Anova) uygulanmıştır. Ortalama puanların çoklu karşılaştırılması için (Post-hoc Test) grup

varyansları farklı olduğundan dolayı istatistik programında Dunnett's C testi seçilmiş ve sonuçlar ona göre değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Bu başlık altında sırasıyla öğrencilerin motivasyon düzeyleri, okul tiplerine göre öğrencilerin motivasyon düzeyleri, öğrencilerin motivasyon düzeylerinin cinsiyete göre farkı, öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile İngilizce ders başarıları arasındaki korelasyon ve öğrencilerin motivasyon türlerine yönelik araştırma bulguları verilecektir.

3.1. Öğrencilerin Motivasyon Düzeyleri

Araştırmada öncelikle Bartın ilinde öğrenim gören öğrencilerin motivasyon düzeyleri belirlemeye çalışılmıştır. Öğrencilerin motivasyon düzeyini belirleyen maddelerin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma puanlarını gösteren dağılım Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Öğrencilerin motivasyon düzeyini belirleyen sorulara verilen yanıtların dağılımı

	Soru Maddesi	N	$\bar{X}$	Ss
1	İngilizce öğrenmeyi seviyorum.	323	4,30	1,02
2	İngilizce öğrenmek istiyorum.	323	4,44	0,98
3	Mümkün olan en ileri düzeyde İngilizce öğrenmek istiyorum.	323	4,25	1,04
4	İngilizce öğrenmek zamanı boşa harcamaktır.	323	1,36	0,90
5	İngilizce öğrenmek çok keyiflidir.	323	4,09	1,17
6	İmkânım olursa İngilizcemî geliştirmek için İngilizce yayın yapan televizyonları izlerim.	323	3,33	1,38
7	Okul dışında İngilizce konuşma fırsatım olsa bile İngilizce konuşmam.	323	2,19	1,44
8	Derslerim arasında en çok İngilizceyi severim.	323	3,13	1,40
9	Bana kalsa İngilizce öğrenmemeyi tercih ederim.	323	2,08	1,47
10	İngilizce derslerindeki aktiviteleri yapmak için sık sık gönüllü olurum.	323	3,50	1,28
11	İngilizce derslerinde öğrendiklerimi tekrar ederim.	323	3,52	1,25
12	Okulda İngilizce dersi verilmeseydi bile yine de İngilizce öğrenmek isterdim.	323	3,93	1,29
13	İngilizce ödevlerimi düzenli olarak yaparım.	323	3,98	1,16
14	Sadece sınıf geçmeye yetecek kadar İngilizce çalışırım.	323	3,89	1,44
ORTALAMA			3,91	1,44

Öğrencilerin yabancı dil motivasyon puanları İngilizce öğrenmeye ilişkin tutum, motivasyon yoğunluğu ve İngilizce öğrenme isteği adı altında üç alt faktörün puan ortalamalarından oluşmaktadır (Gardner, 1985). Tabloda görüldüğü gibi, 1-5. maddeler arasında ölçülen "İngilizce öğrenmeye ilişkin tutum" puanları ortalaması 4,34 ile yüksek çıkmıştır. Motivasyon puanını ölçen ilk 14 sorunun ortalama puanının 3,91 olduğu göz önüne alındığında bu bölümün ortalamayı yükselttiği rahatlıkla söylenebilir. Bu bölümde en yüksek ortalama puanı (4,63) olan madde olumsuz ifade edilmiş olmasına rağmen "İngilizce öğrenmek zamanı boşa harcamaktır" şeklinde yazılan 4. maddedir. Yine, 6-9. maddeler arasında değerlendirilen "İngilizce öğrenme isteği" puanlarının ortalaması 3,54 olmuştur. Bu kısımda da en yüksek ortalamaya sahip olan madde yine olumsuz ifade edilmesine rağmen "Bana kalsa İngilizce öğrenmemeyi tercih ederim" şeklinde yazılan 9. maddedir. 10-14. maddeler arasında değerlendirilen "motivasyon yoğunluğu" puanları ortalaması da 3,76 olarak bulunmuştur. Burada, puanlar birbirine yakındır ve içlerinde en yüksek ortalamaya sahip madde "İngilizce ödevlerimi düzenli olarak yaparım" maddesidir.

3.2. Okul Tiplerine Göre Öğrencilerin Motivasyon Puanları

Bu bölümde, araştırma alanı olarak seçilen Bartın ve ilçelerinde farklı nitelikteki ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin motivasyon düzeylerinin birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığı incelenmiştir. Bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Öğrencilerin okul tiplerine göre motivasyon puanları arasındaki fark

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4478,284	10	447,828	4,144	0,00
Gruplariçi	33713,666	312	108,057		
Toplam	38191,950	322			

Tablodan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyon puanları arasında okul tipleri açısından %99 güven aralığında anlamlı bir fark vardır ($p < .01$). Okul tiplerinin ortalama motivasyon puanlarıyla beraber hangi okullar arasında anlamlı fark olduğu Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Okul tiplerinin motivasyon düzeyleri açısından sıralanışı ve aralarındaki farklar

Sıra No	Okul Türü	N	Motivasyon Puanı ($\bar{X}$)	Ss	Anlamlı Fark Gösterdiği Okullar
1.	Kız Meslek Lisesi	20	63,80	5,25	5,7,8,10,11
2.	And. Otelcilik ve Tur. Mesl. Lisesi	20	60,10	6,34	8,11
3.	Anadolu Lisesi	36	58,86	12,14	-
4.	And. Ticaret Lisesi	12	54,75	12,44	-
5.	Genel Lise	59	54,37	12,43	1
6.	And. İmam-Hatip Lisesi	19	54,10	10,99	-
7.	Teknik Lise ve End. Mesl. Lisesi	40	53,60	9,12	1
8.	Çok Programlı Lise	69	53,43	9,38	1,2
9.	Ticaret Lisesi	10	51,60	9,11	-
10.	Sağlık Meslek Lisesi	16	50,12	10,86	1
11.	And. Öğretmen Lisesi	22	47,90	11,26	1,2
TOPLAM		323	54,77	10,89	

Tabloya bakıldığında üç okul tipinin (Kız Meslek Lisesi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi) puan farkı açısından diğerlerinden ayrıldığı söylenebilir. Şöyle ki, bu okul tipleri genel motivasyon puanı ortalamasından (54,77) yaklaşık altı ila dokuz puan arasında yukarıdadırlar. Diğerleri ortalamadan yaklaşık dört puan altında veya üstünde olacak şekilde sıralanmaktadır. Diğer bir dikkat çekici nokta ise sadece üç okul tipinin ortalama puanın üstünde puana sahip olmasıdır. Bu üç okul yüksek ortalamalara sahip olmalarına rağmen örneklem sayıları düşük olduğu için ortalamayı kendilerine diğerleri kadar yaklaştıramamışlardır. Kız Meslek Lisesi yüksek bir ortalamayla birinci olduğu için beş okul tipiyle anlamlı farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bu beş okul da Kız Meslek Lisesi ile anlamlı farka sahiptir. Buna ek olarak, ikinci sıradaki Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi de Çok Programlı Lise ve Anadolu Öğretmen Lisesi ile anlamlı farklılık göstermektedir. Başka bir deyişle, sadece listede ilk iki sırayı paylaşan okullar diğerleriyle anlamlı farklılık göstermektedir. Diğerlerinin kendi aralarında bu tür bir fark yoktur. Buna ek olarak, ilk iki sırayı paylaşan okulların standart sapma (Ss) değerlerinin diğerlerine oranla hayli düşük olması da bu iki okul tipinde eğitim gören öğrencilerin motivasyon düzeyleri açısından homojen olduklarını göstermektedir. Özetle, motivasyon düzeyleri okul tipine göre farklılık göstermektedir denilebilir ancak bu yorumu yaparken sadece ilk iki sırayı paylaşan okulların diğer beş okulla anlamlı bir farklılık gösterdiği (Kız Meslek Lisesi beş okulla,

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi iki okulla) unutulmamalıdır. Geride kalan dört okul ise motivasyon düzeyleri açısından hiçbir okul tipiyle anlamlı bir fark göstermemektedir.

3.3. Öğrencilerin Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farkı

Bu bölümde motivasyon düzeyi açısından öğrencilerin ortalama puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği ele alınmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda aşağıda Tablo 4'te verilen değerlere ulaşılmıştır.

Tablo 4

Öğrencilerin motivasyon düzeylerinin cinsiyete göre farkı

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Kız	159	57,83	9,59	315	5,17	0,000
Erkek	164	51,81	11,27			

Tablo 4'e göre kız öğrencilerin motivasyon düzeylerinin erkek öğrencilere göre yaklaşık altı (6,02) puan fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca, kız öğrencilerin standart sapma değerlerinin erkeklere oranla daha düşük olması, kızların motivasyon puanlarının erkeklerinkine oranla daha homojen bir dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir. Tabloda verilen p değerini de dikkate aldığımızda, bu araştırmada motivasyon düzeylerinin cinsiyete göre %99 güven aralığında ($p < .01$) anlamlı bir fark gösterdiği sonucuna varabiliriz.

3.4. Öğrencilerin Motivasyon Düzeyleri ile İngilizce Ders Başarıları Arasındaki İlişki

Bu probleme ilişkin analizler yapılırken motivasyon ve başarı arasındaki korelasyon her okul için ayrı hesaplanmıştır. Çünkü öğrencilerin başarı notu olarak öğretmenleri tarafından yapılan sınavların ve verilen kanaat notlarının ortalaması alınmıştır. Öğretmenlerin yaptığı sınavlar, verdiği notlar ve kanaat kullanırken değerlendirmeye aldığı kriterler belirli bir standarda tabi değildir. Bu nedenle sağlıklı bir değerlendirme için öğretmen faktörünü elimine etmek amacıyla öğrencilerin bütünü yerine her okul için ayrı korelasyon hesaplaması yapılmıştır. Genel bir başarı-motivasyon korelasyon hesabı yapıldığında, sonuç her ne kadar anlamlı görünse de ($p < .01$), $r = 0.260$ gibi düşük bir korelasyon katsayısı bulunmaktadır. Okullara göre başarı-motivasyon korelasyonunu gösteren Tablo 5 aşağıda verilmiştir.

Tablo 5

Okullara göre öğrencilerin başarı ve motivasyon puanları ve aralarındaki korelasyon

Sıra No	Okul Adı	N	Başarı $\bar{X}$	Ss	Motivasyon $\bar{X}$	Ss	r
1.	Bartın Kız Meslek Lisesi	20	68,95	12,92	63,80	5,25	.749**
2.	Bartın Ticaret Lisesi	10	60,80	14,00	51,60	9,11	.647*
3.	Bartın Anadolu İmam-Hatip Lisesi	19	59,52	12,07	54,10	10,99	.630**
4.	Davut Fırıncıoğlu Anadolu Lisesi	16	62,12	16,10	49,75	13,26	.623**
5.	Bartın Anadolu Öğretmen Lisesi	22	77,18	10,56	47,90	11,26	.516*
6.	Amasra And. Otelcilik ve Turizm Msl. Lis.	20	51,70	13,75	60,10	6,34	.466*
7.	Bartın Anadolu Ticaret Lisesi	12	72,66	6,18	54,75	12,44	.461
8.	Kızılelma Çok Programlı Lisesi	16	60,56	17,91	55,00	6,59	.436
9.	Köksal Toptan Lisesi	21	81,90	8,17	53,33	15,48	.414
10.	Bartın Lisesi (Anadolu)	20	74,90	10,87	66,15	2,58	.409
11.	Abdipaşa Çok Programlı Lisesi	20	66,70	15,84	51,30	11,79	.401
12.	Hasankadı Çok Programlı Lisesi	13	62,92	20,15	52,00	8,18	.355
13.	Amasra Lisesi (Genel)	20	68,55	14,26	54,25	11,15	.337
14.	Ulus Endüstri Meslek Lisesi	20	61,85	14,91	50,70	8,68	.331
15.	Bartın Cumhuriyet Lisesi	18	51,00	15,27	55,72	10,13	.277
16.	Bartın Sağlık Meslek Lisesi	16	51,93	14,78	50,12	10,86	.178

17.	Ulus Çok Programlı Lisesi	20	81,40	15,71	55,25	9,36	.045
18.	Bartın Endüstri Meslek Lisesi	20	55,50	12,41	56,50	8,81	.039
TOPLAM		323	65,47	16,69	54,77	10,89	

*p<.05 ve **p<.01

Korelasyon puan aralıkları, 0.00 – 0.30 düşük, 0.30 – 0.70 orta ve 0.70 – 1.00 yüksek (Büyüköztürk, 2002) olarak alındığında, başarı ve motivasyon arasındaki korelasyonun, 1 okulda yüksek düzeyde pozitif, 13 okulda orta düzeyde pozitif, 4 okulda düşük düzeyde pozitif olduğu görülmektedir. Ayrıca, korelasyon puanı sıralamasındaki ilk 6 okuldan üçünün puanı %99 güven aralığında, üçünün ise %95 güven aralığında anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlara bakarak motivasyonun başarıda pay sahibi olduğu sonucuna varılabilir. Başarı ortalaması 65,47 (Ss 16,69) puan ile olumlu görülmektedir.

Başarı ortalamasını yükselten ilk üç okul Köksal Toptan Lisesi (81,90), Ulus Çok Programlı Lisesi (81,40) ve Bartın Anadolu Öğretmen Lisesi (77,18) olmuştur. Motivasyon puanlarında ise bu okullar sırasıyla 11., 6. ve 18. olarak düşük bir performans göstermiş ve başarı-motivasyon korelasyon puanı sıralamasında da yine sırasıyla 9., 17. ve 5. olmuşlardır. Buna karşın, motivasyon puanında ilk üçü paylaşan Bartın Lisesi (66,15), Kız Meslek Lisesi (63,80) ve Amasra Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi (60,10) başarı puanında sırasıyla 4., 6. ve 17. sıraları almışlardır. Başarı-motivasyon korelasyon puanı sıralamasında ise sırasıyla 10., 1. ve 6. sıraları alarak başarı puanında ilk üçe girenlerle oranla daha iyi bir ortalamaya sahip olmuşlardır.

3.5. Öğrencilerin Sahip Olduğu Motivasyon Tipleri

Çalışmanın diğer bir amacı öğrencilerin hangi tür yabancı dil öğrenme motivasyonunu (araçsal, bütünleşmeci) benimsedikleri ile ilgilidir. Aşağıdaki tablo bu çalışmadan elde edilen sonuçları göstermektedir.

Tablo 6

Öğrencilerin sahip olduğu motivasyon tiplerinin ortalama puanları

Motivasyon Tipi	N	Ss	$\bar{X}$	En az	En fazla	Orta Nokta
Araçsal Motivasyon	323	4,33	14,59	4	20	12
Bütünleşmeci Motivasyon	323	3,52	9,26	3	15	9

Yukarıda görüldüğü gibi araçsal motivasyon bütünleşmeci motivasyona oranla daha baskın bir durumdadır. Araçsal motivasyon orta noktayı geçmiş ve %75'lik dilime (16) yaklaşmıştır. Bütünleşmeci motivasyon da 9,26 ortalamayla hemen hemen orta noktada yer almıştır. Bu sonuçlara bakarak öğrencilerin araçsal motivasyonlarının bütünleşmeci motivasyonlarına oranla daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

4. Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Bartın ilinde öğrenim gören lise öğrencilerinin İngilizce motivasyon düzeylerinin ve sahip oldukları motivasyon tiplerinin belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışmanın bulgularında, öğrencilerin motivasyon seviyesinin 70 puan üzerinden yapılan değerlendirmede 54,77 puan ile yüksek bir seviyede olduğu anlaşılmıştır. Türkiye'de yabancı dil eğitiminde istenilen başarı yakalanamamıştır (Acat ve Demiral, 2002; Atay, 2004; Çelebi, 2006). Bunun nedeni olarak literatürde (Acat ve Demiral, 2002; Atay, 2004) ve araştırmada kullanılan anketin uygulanması esnasında yabancı dil öğretmenlerinin genellikle ileri sürdükleri nedenlerden biri de derslerde öğrenci motivasyonunun düşük olması olarak açıklanmaktadır. Ancak, çıkan sonuç öğrencilerin motivasyonunun iyi düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu bulgu Kennedy (1996) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Motivasyon düzeyinin okul tiplerine göre farklılık gösterdiği bu çalışmanın ortaya çıkardığı diğer bir sonuçtur. Aslında, okul tiplerine göre motivasyon düzeyinin incelendiği bölümde sadece iki okul tipi diğerlerine oranla anlamlı farka sahiptir. Bu durum da, bu iki okul tipindeki öğrencilerin motivasyon puanı ortalamalarının diğerlerine oranla belirgin bir şekilde yüksek çıkmasıyla açıklanabilir. O zaman,

okul tiplerine göre motivasyon seviyesi “kısmen” farklıdır demek daha doğru olabilir. Çünkü bu yorum bütün okul tipleri için geçerli değildir.

Cinsiyete göre motivasyon düzeyine baktığımızda kızlar erkeklere oranla daha fazla motivasyona sahip görünmektedir ve bu sonuç istatistiki olarak anlamlıdır. Bu bulgu Eymur ve Geban (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır. Bu sonuç, motivasyonun başarıyla ilişkili olduğu sonucunu da göz önünde bulundurduğumuzda araştırmaya katılan öğrenciler arasında kızların İngilizce derslerinde erkek öğrencilere oranla daha başarılı olmasını da kısmen açıklamaktadır.

Motivasyon ile başarı arasındaki korelasyona ilişkin olarak, motivasyon ve başarı arasında 18 okulun 14'ünde orta ve üst düzeyde pozitif korelasyon (bkz. Tablo 5) bulunmuştur. Bu bulguları ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan başka araştırmalar da (Gardner ve Lambert, 1972; Kennedy, 1996) desteklemektedir. Bu da gösteriyor ki motivasyon yabancı dil öğreniminde başarı ile ilişkilidir.

Bu çalışmada öğrencilerin araçsal motivasyonlarının bütünleşmeci motivasyonlarına oranla daha yüksek çıktığı görülmektedir. Benzeri bir çalışmada da (Kennedy, 1996) araçsal motivasyon 20 tam puan üzerinden ortalama olarak 16.6 bulunarak %75'lik dilimin biraz üzerinde yer almıştır. Buna karşın, bütünleşmeci motivasyon orta noktanın hafif üzerinde yer almış ve tam puanın ancak % 62'si civarına ulaşabilmiştir. Bu sonuç ayrıca özellikle üçüncü dünya ülkeleri ve gelişmekte olan ülkelerdeki yabancı dil öğrenen öğrencilerin araçsal motivasyon puanlarının bütünleşmeci motivasyona oranla daha yüksek çıktığına dikkat çeken (Gardner ve Lambert, 1972; Acat ve Demiral, 2002; Dörnyei, 1990; Lukmani, 1972) çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu bulgu, İngilizcenin bahsedilen ülkelerde iş bulmak, terfi olmak, daha yüksek gelir elde etmek gibi amaçlara ulaşmak için çok geçerli bir araç olmasından kaynaklandığı şeklinde açıklanabilir.

Öğrenci motivasyonunun yabancı dil öğreniminde önemli bir yeri vardır. Motivasyon ile yabancı dil öğrenme başarısı arasında pozitif bir korelasyon mevcuttur. Ayrıca öğrencilerin motivasyonu söz konusu olduğunda öğrenim görülen okul tipi ve cinsiyet faktörleri de motivasyonu etkilemektedir. Bu nedenle eğitimciler ve öğretmenler yabancı dil eğitiminde bu faktörleri göz önüne almalıdırlar. Örneğin, erkek öğrencileri motive etmek için sözel becerileri erkeklere oranla daha gelişmiş olan (Wei et al., 2012) kız öğrencilere oranla daha fazla zaman ve çaba harcamak gerekebilir. Bu da onların cinsiyetlerinden kaynaklanan bir durum olarak kabul edilmeli ve her iki cinsin ilgi ve tercihleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Okul tiplerine göre motivasyonu artırmak için ise özellikle Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilere genel İngilizcenin yanında mesleki yabancı dil eğitimi verilmelidir. Böylece, öğrenciler öğrenecekleri dilin işlerine yarayacağını düşünerek daha istekli olacaklardır. Aslında, motivasyon üzerinde etkisi olabilecek bütün faktörleri göz önüne almak, motivasyon stratejilerini olabildiğince bireyselleştirmekle olur. Diğer yünden kişisel yetenek ilk bakışta değiştirilmesi zor bir değişken olarak görünse de “başarı yada başarısızlığın nedeni olarak yeteneği değil de çabayı gösterme” (Dörnyei, 2001:134) stratejisinden hareketle öğrencilerin yeteneklerinden ziyade dil öğrenim sürecinde çabayı öne çıkarmak daha motive edici olacaktır.

Bu çalışma ve literatürdeki diğer çalışma sonuçlarına göre araçsal motivasyonu benimsemiş öğrencilere İngilizcenin günümüzde iyi bir meslek sahibi olma ve yüksek kazanç elde etmenin temel şartlarından birisi olduğu sık sık hatırlatılabilir. Bu hatırlatma öğrencilerin yabancı dile yönelik ilgilerini üst düzeyde tutacaktır. Her ders için öğrencilere neyi, niçin öğrenecekleri açıklanıp öğrenciler hedeflerden haberdar edilmelidir. Öğrencilerin İngilizce dersini diplomaya giden yolda aşılması gereken bir engelden ziyade hayatlarını kolaylaştıracak, yaşam kalitelerini ve toplumdaki saygınlıklarını artıracak bir “araç” olarak görmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilere İngilizce bilmelerinin onlara gerek internet, gerek yazılı kaynaklar ve gerekse insanlarla yüz yüze yada iletişim araçlarıyla kurulan iletişim vasıtasıyla daha fazla bilgiye ulaşma fırsatı vereceği anlatılabilirse öğrenci motivasyonunun daha yüksek olması beklenebilir. Ayrıca, İngilizcenin bilim dili ve dünya milletlerinin ortak iletişim dili olduğunun sık sık hatırlatılması da bu noktada yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Acat, M. B. & Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(31), 312-329.
- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. (5. Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Atay, D. (2004). İngilizce öğretmenlerinin motivasyon stratejileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 99-108.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Corder, S. P. (1981). *Error analysis and inter language*. Oxford: Oxford University Press.
- Csizer, K. & Dörnyei, Z. (2005). Language learners’ motivational profiles and their motivated learning behavior. *Language Learning*, 55(4), 613-659.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 285-307.
- Damavand, A. (2012). The effects of motivation types (instrumental and integrative) on writing proficiency among Iranian ielts candidates. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 8(15), 109-124.
- Dörnyei, Z. (1990). Conceptualizing motivation in foreign language learning. *Language Learning*, 40(1), 45-78.
- Dörnyei, Z. (2001). *Teaching and researching motivation*. Essex: Longman.
- Eymur, G. & Geban, Ö. (2011). Kimya öğretmeni adaylarının motivasyon ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 246-255.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: the role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C. & Lambert, W.E. (1972). *Attitudes and motivation in second language learning*. Rowley, MA: Newbury House.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, M. (1995). *The relationship of motivation, anxiety, self-confidence, and extroversion/introversion to students’ active class participation in an EFL classroom in Turkey*. (Unpublished master thesis). Bilkent University Institute of Economics and Social Sciences, Ankara.
- Kennedy, J. R. (1996). *Variations in the motivation of successful and unsuccessful turkish learners of english*. (Unpublished master thesis). Boğaziçi University, Institute of Social Sciences, İstanbul.
- Lamb, M. (2004). Integrative motivation in a globalizing world. *System* 32, 3-19.
- Lee, H., G. (2012). *ESL learners’ motivation and task engagement in technology enhanced language learning contexts*. (Unpublished doctoral dissertation). Washington State University, Department of Teaching and Learning, Washington, USA.
- Lier, L. V. (1996). *Interaction in the language curriculum, awareness, autonomy & authenticity*. New York: Longman.
- Lukmani, Y. M. (1972). Motivation to learn and language proficiency. *Language Learning*, 22 (2), 261-273.
- McDonough, S. H. (1981). *Psychology in foreign language teaching*. London: George Allen & Unwin.
- Rivers, W. M., (1984). *Communicating naturally in a second language*, New York: Cambridge University Press.
- Shabaan, K. A. veGhaith, G. (2000). Student Motivation to Learn English as a Foreign Language. *Foreign Language Annals*, 33(6), 632-644.
- Spolsky, B. (1989). *Conditions for second language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Taşpınar, H.K. (2004). *Teachers’ and students’ perceptions of teachers’ task-related motivational strategy use and students’ motivation levels*. (Unpublished master thesis). Bilkent University Institute of Economics and Social Sciences, Ankara.
- Wei, W., Lu, H., Zhao, H., Chen, C., Dong, Q. & Zhou, X. (2012). Gender differences in children’s arithmetic performance are accounted for by gender differences in language abilities. *Psychological Science*, 20(10), 1-11.